

Особливості фінансування професійної освіти в країнах Європейського Союзу

Олександр Радкевич

канд. юр. наук, старший науковий співробітник
лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання,
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

В умовах формування новітнього освітнього законодавства актуалізується значущість прогресивного зарубіжного досвіду щодо розвитку професійної освіти і навчання з урахуванням потреб і вимог сучасного суспільства та ринку праці. Важливою умовою розвитку вітчизняної системи професійної освіти і навчання є її фінансове забезпечення. У цьому контексті науковий інтерес становить фінансово-економічне забезпечення професійної освіти в країнах Європейського Союзу.

Зокрема, у Люксембурзі спостерігається найвищий коефіцієнт витрат на освіту серед країн Європейського Союзу. Так, у розрахунку на кожного студента держава витрачає близько 17 тисяч євро, тоді як у інших країнах ця сума в середньому знаходиться біля відмітки – 9 тисяч євро [1].

Слід зазначити, що починаючи з 2012 року загальне фінансування державного сектору освіти складало 1.62 млрд. євро, що відповідає 3.8% від ВВП країни. Ці кошти були поділені між трьома секторами освіти: початкова, загальна, професійна. Фінансування освіти в Люксембурзі здійснюється з різних джерел, як з боку держави (86.15%), так і з місцевих органів влади (13.85%). Зауважимо на тому, що більшість фінансування йде на початкову освіту, а це приблизно 54.7% від загальних коштів. На професійну освіту відводиться 28,6% (463 млн. євро), на загальну середню освіту – 16.7% (271 млн. євро). Зарплата викладачів та персоналу навчальних закладів складає 63.78% (1.03 млрд. євро) від усієї суми виділеної на освіту [2].

Фінансування професійної освіти в Швейцарії відбувається відповідно до Закону «Про професійну освіту». До цього закону було внесено зміни щодо збільшення на 25% коштів, що виділяє уряд (кантони) на професійну освіту.

Окрім того, фінансова підтримка професійної освіти надається конфедераціями, кантонами (невеликі територіальні округи), а також різними професійними організаціями / об'єднаннями. Вони здійснюють фінансове забезпечення професійної освіти відповідно до своїх можливостей та з урахуванням своїх цілей. Однак, фінансується не вся професійна освіта, а лише її базова частина. Значна частина професійної освіти і пов'язаних з нею робочих програм щодо підготовки і перепідготовки фахівців фінансується роботодавцями.

Зазначимо на ефективності фінансування системи дуальної професійної освіти. Так, на підготовку фахівця протягом чотирьох років витрачається приблизно 115670 тис. швейцарських франків. Однак, прибуток від результатів його навчання та праці 124057 тис. швейцарських франків, що свідчить про наявність чистого доходу – 8387 тис. швейцарських франків [3, с.24].

Відповідно до дослідження, що відбулося у Швейцарії витрати на професійну освіту зі сторони публічного сектору економіки склали 5.3 млрд. швейцарських франків. На відміну від цього витрати приватного сектору на підготовку кваліфікованих робітників фактично склали 5.8 млрд. швейцарських франків [3, с.24]. Це говорить про значний вплив приватного сектору на розвиток професійної освіти Швейцарії.

Усі компанії, що працюють в секторі професійної діяльності повинні вносити свій вклад у розвиток професійної освіти. Це так званий фонд професійної освіти. Кошти з цього фонду йдуть на покриття витрат у зв'язку з діяльністю професійного сектору (наприклад, розробки навчальних програм, організація курсів і підвищення кваліфікації, просування конкретно визначених специфічних професій тощо). Важливим аспектом у розподілу фінансів є те, що Конфедерація роботодавців може збільшити фінансування щоб зацікавити у підготовці професіоналів на деякі професії з урахуванням потреб конкретного сектору економіки. Окрім того, система фінансування професійної освіти у Швейцарії побудована на основі попиту і пропозиції робочої сили відповідно до державного замовлення, а також до замовлення фірм, компаній.

Фінансування професійної освіти і навчання у Німеччині засноване на системі змішаного фінансування з численною кількістю меценатів

(покровителів) від державного і приватного секторів. До них можна віднести Федеральне міністерство освіти і досліджень, Федеральне міністерство економіки і технологій, Федеральне агентство працевлаштування, Міністерство праці і соціального розвитку (земель Німеччини), Міністерство економіки, освіти і культури, органи місцевої влади, компанії, об'єднання, асоціації, приватні організації і особи [4, с.60].

Німеччина у різні періоди свого розвитку виділяє значні суми на підготовку кваліфікованих кадрів та покращення матеріально-технічного оснащення навчальних закладів. Так, починаючи з 2006 року Німеччина виділила на професійну освіту 4% ВВП держави, у 2010 році ця сума була вже 4.4% від ВВП, однак, до початку 2016 року у зв'язку з зростанням ВВП її скоригували у відповідності до потреб та надали професійній освіті 4.2% від ВВП [5].

У процесах фінансування професійної освіти задіяно Федеральне агентство з працевлаштування. Воно надає молодим людям можливість отримати гранти на професійну освіту або для навчання з конкретної професії.

Викладені сучасні підходи до фінансування професійної освіти Люксембургу, Швейцарії, Німеччини свідчать про ґрунтовну фінансову підтримку підготовки майбутніх фахівців з боку державного і приватного секторів економіки, що являє собою цінний досвід для України у формуванні власної стабільної системи фінансування професійної освіти.

Література

1. European Central Bank Euro foreign exchange reference rate as on 21 July 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ecb.europa.eu/stats/exchange/eurofxref/html/index.en.html>
2. Cedefop (2015). Vocational education and training in Luxembourg: short description. Luxembourg: Publications Office. Cedefop information series. <http://dx.doi.org/10.2801/741212>
3. Vocational and professional education and training in Switzerland – SBFI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.sbf.admin.ch/dam/sbf/en/dokumente/berufsbildung_inderschweiz-faktenundzahlen2016.pdf
4. The German vocational education and training (VET) system 7th edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.caivet.biz/uploads/%20The%20German%20vocational%20education%20and%20training%20\(VET\)%20system%20%20%200%207%20th%20%20edition,%20September%202009%20.pdf](http://www.caivet.biz/uploads/%20The%20German%20vocational%20education%20and%20training%20(VET)%20system%20%20%200%207%20th%20%20edition,%20September%202009%20.pdf)

5. General government expenditure by function (COFOG) [Электронный ресурс]. –
Режим доступа: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_a_exp&lang=en